

HØJESTERETS KENDELSE

afsagt fredag den 21. oktober 2016

Sag 140/2016

Anklagemyndigheden

mod

T

(advokat Jakob Lund Poulsen, beskikket)

I tidligere instanser er afsagt kendelse af Qeqqata kredsret i Sisimiut den 29. januar 2016 og af Grønlands Landsret den 30. januar 2016.

I påkendelsen har deltaget tre dommere: Jon Stokholm, Poul Dahl Jensen og Hanne Schmidt.

Påstande

Anklagemyndigheden har nedlagt påstand om stadfæstelse af landsrettens kendelse.

T har nedlagt påstand om stadfæstelse af kredsrettens kendelse.

Sagsfremstilling

T ankom til Kangerlussuaq Lufthavn den 28. januar 2016 kl. 10.00 fra København. Han og to andre blev anholdt og sigtet for overtrædelse af lov om euforiserende stoffer. T nægtede sig skyldig. En af de medsigtede forklarede ved anholdelsen, at de tre sammen havde indsmuglet hash til Grønland.

Den 29. januar 2016 blev de tre sigtede fremstillet ved et retsmøde i Qeqqata kredsret i Sisimiut. T og en af de medsigtede nægtede sig skyldige, mens den anden medsigtede erkendte sig skyldig. T forklarede bl.a., at de havde købt et kilo hash på Christiania, som de gjorde klar til at sluge, men de slugte kun 500 gram. Resten efterlod de i København. T forklarede videre,

at en af de medsigtede slugte hashen, mens denne medsigtede forklarede, at de alle tre slugte hash. Dommeren fandt betingelserne for tilbageholdelse for opfyldt og afsagde beslutning om frihedsberøvelse af de tre sigtede i 13 dage.

Da T nægtede at medvirke til legemsindgreb i form af røntgenundersøgelse, anmodede anklagemyndigheden senere samme dag – den 29. januar 2016 kl. 17.02 – om rettens tilladelse hertil. Anmodningen var begrundet med, at en politihund havde markeret for narko på de sigtedes bagage, ligesom en af de medsigtede havde forklaret, at de alle tre havde slugt hash.

Kredsretten afviste anklagemyndighedens begæring ved beslutning truffet den 29. januar 2016 kl. 18.00 med følgende begrundelse:

”Retten finder, at der ikke er grundlag for at fremstille de sigtede, og nu tilbageholdte, for en læge med henblik på røntgenundersøgelse, da den hash, de sigtede eventuelt måtte have i deres tarmsystem indenfor rimelig tid må forventes at finde vej ud af deres kroppe.”

Anklagemyndigheden kærede kredsrettens beslutning. I forbindelse med behandlingen af kæremålet rettede Grønlands Landsret telefonisk henvendelse til anklagemyndigheden, der den 30. januar 2016 kl. 12.20 oplyste telefonisk, at T var begyndt at udskille hash. Landsretten traf herefter følgende beslutning den 30. januar 2016 kl. 12.25:

”Henset til, at der ikke er begæret undersøgelser svarende til de i den påberåbte kendelse fra Østre Landsrets foretagne undersøgelser af legemets hulrum, finder landsretten, at røntgenundersøgelse er et sådant mindre indgribende skridt, at det efter omstændighederne bør tillades, idet landsretten endvidere finder betingelserne i retsplejelovens § 403, stk. 1, for opfyldte. Landsretten har ikke mulighed for at efterprøve forsvarerens oplysning om, at røntgen disponerer for visse kræftformer.

Landsretten tillader herefter politiet, at foranledige foretaget røntgenundersøgelser af de sigtede ... og T jf. retsplejelovens § 404, stk. 2.”

T blev røntgenundersøgt den 30. januar 2016 kl. 14.00, hvor det blev konstateret, at han havde fremmedlegemer i maven i form af ”aflange klumper”. Efterfølgende blev hashen fra Ts afføring kontrolvejret til 78 gram.

Anbringender

T har anført bl.a., at betingelserne for legemsindgreb i form af røntgenundersøgelse ikke var opfyldt, idet indgrebet ikke var af afgørende betydning for efterforskningen. På tidspunktet for anklagemyndighedens anmodning om røntgenfotografering var T allerede hensat i detentionen under skærpet opsyn ("pottevagt") og havde indtaget afføringsmiddel. Det var ligeledes allerede konstateret, at T havde indtaget hash indvortes, idet en ubestemt mængde var kommet ud i forbindelse med afføring.

Anklagemyndigheden har anført bl.a., at indgrebet var af afgørende betydning for efterforskningen, da der på baggrund af de sigtedes forklaringer var usikkerhed om, hvilken mængde de tre sigtede havde indsmuglet, og hvorvidt T havde indtaget narkotika. Der er et tilsvarende indikationskrav i retsplejelovens § 781 om indgreb i meddelelseshemmeligheden, hvorefter aflytning ikke kun kan ske, hvor det er det eneste mulige efterforskningsmiddel, men også i situationer, hvor andre muligheder for så vidt foreligger, men hvor disse vil være uforholdsmæssigt ressourcekrævende, usikre eller ødelæggende for den videre efterforskning.

Retsgrundlaget

Ifølge den grønlandske retsplejelov § 403, stk. 1, må legemsundersøgelse af en sigtet kun foretages, hvis der er begrundet mistanke om, at den pågældende har gjort sig skyldig i en grov lovovertrædelse, og indgrebet må antages at være af afgørende betydning for efterforskningen.

Endvidere gælder proportionalitetsgrundsætningen i lovens § 406, hvorefter der ikke må foretages legemsundersøgelse, hvis det efter indgrebets formål, overtrædelsens karakter og grovhed og den krænkelse og det ubehag, som indgrebet må antages at forvolde, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Af lovforslagets specielle bemærkninger til § 403 fremgår bl.a., at stk. 1 beskriver kravene med hensyn til kriminaliteten, mistanken og indikationen, dvs. indgrebets nødvendighed for efterforskningen, og at stk. 1 svarer til § 792 a, stk. 2, i den danske retsplejelov, jf. lovforslag nr. L 34, FT 2007/2008 (2. samling), Tillæg A, sp. 1481.

I bemærkningerne vedrørende den tilsvarende danske bestemmelse anføres særligt om betingelsen om, at indgrebet skal være af afgørende betydning for efterforskningen, at legemsundersøgelse alene må anvendes i tilfælde, hvor andre efterforskningsskridt ikke kan benyttes eller vil være uforholdsmæssigt besværlige, jf. lovforslag nr. L 81, FT 1988/1989, Tillæg A, sp. 2236.

Den grønlandske retsvæsenkommission har i betænkning nr. 1442/2004 om det grønlandske retsvæsen, bind 2, s. 552, anført, at legemsindgreb efter kommissionens opfattelse bør afgrænses på samme måde i grønlandsk og dansk retspleje.

Højesterets begrundelse og resultat

Sagen angår, om der i medfør af den grønlandske retsplejelovs § 403 kunne foretages legemsundersøgelse i form af en røntgenundersøgelse af T, der sammen med to medsigtede var frihedsberøvet som sigtet for at have forsøgt at indsmugle hash i Grønland.

Ifølge § 403, stk. 1, må legemsundersøgelse af en sigtet kun foretages, hvis der er begrundet mistanke om, at den pågældende har gjort sig skyldig i en grov lovovertrædelse (nr. 1), og indgrebet må antages at være af afgørende betydning for efterforskningen (nr. 2). Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen, at den svarer til § 792 a, stk. 2, i den danske retsplejelov. Af forarbejderne til denne bestemmelse fremgår, at kravet om, at indgrebet må antages at være af afgørende betydning for efterforskningen, indebærer, at legemsundersøgelse kun må anvendes i tilfælde, hvor andre efterforskningsskridt ikke kan benyttes eller vil være uforholdsmæssigt besværlige.

En af de medsigtede i sagen forklarede ved fremstillingen i kredsretten den 29. januar 2016, at alle de tre sigtede havde slugt hash med henblik på indsmugling i Grønland, mens T i retten forklarede, at han ikke havde slugt noget af stoffet. Forud for retsmødet i Grønlands Landsret den 30. januar 2016 om spørgsmålet om røntgenundersøgelse af T var det oplyst, at han havde udskilt noget hash.

Det må herefter lægges til grund, at det var usikkert, hvor stor en mængde hash de tre sigtede havde forsøgt at indsmugle, og hvor stor en mængde heraf T havde indtaget. En konstatering

af, om T havde slugt yderligere stof, ville uden en røntgenundersøgelse forudsætte en fortsat overvågning af T under fortsat frihedsberøvelse.

Højesteret finder, at en røntgenundersøgelse af T under disse omstændigheder må anses for at være et indgreb, der var af afgørende betydning for efterforskningen, jf. den grønlandske retsplejelovs § 403, stk. 1, nr. 2. En røntgenundersøgelse og krænkelsen og ubehaget herved kan endvidere ikke efter formålet og lovovertrædelsens karakter og grovhed anses for et uforholdsmæssigt indgreb, jf. den grønlandske retsplejelovs § 406.

Højesteret stadfæster herefter Grønlands Landsrets beslutning om røntgenundersøgelse af T.

Thi bestemmes:

Grønlands Landsrets beslutning af 30. januar 2016 stadfæstes.

Til bekræftelse: